

Elméleti fizika 1. gyakorlat, 6. feladatsor

Lukács Árpád

2011. március 24.

Tudnivalók: A gyakorlat honlapja: www.rmki.kfki.hu/~arpi/teaching/2011elmfiz1/. A feladat teljes megoldásához a levezetés, és a számolások részletei is hozzátartoznak. Beadási határidő a következő gyakorlat **kezdete**. **Fontos:** ha valamelyik feladatnak csak egy részét sikerült megoldani, azt is érdemes beadni!

1. Feladat (6p). Ha a gyakorlaton nem maradt volna rá idő, akkor ellenőrizzük, hogy

$$L = e^{\alpha t} \left(\frac{1}{2} m \dot{x}^2 - \frac{m\omega_0^2}{2} x^2 \right)$$

a csillapított oszcillátor Lagrange-függvénye. Ekkor a Hamilton-függvény

$$H = \frac{e^{-\alpha t}}{2m} p^2 + e^{\alpha t} \frac{m\omega_0^2}{2} x^2$$

Vezessük le ebből a Hamilton-féle (kanonikus) mozgásegyenleteket, és ellenőrizzük, hogy azok valóban visszaadják a csillapított oszcillátor mozgásegyenletét!

2. Feladat (10p). (a) Mi egy második deriváltat tartalmazó $S = \int L(x, \dot{x}, \ddot{x}, t) dt$ hatás extrémfeltétele, azaz az Euler-Lagrange-egyenlet megfelelője?

(b) Mi a mozgásegyenlet, ha $L = -\frac{m}{2} x \ddot{x} - \frac{k}{2} x^2$? Azonos mozgásegyenlet előáll csak x -et és $\dot{x}$ -ot tartalmazó Lagrange-függvényből is. Mutassuk meg, hogy a két Lagrange-függvény különbsége teljes időderivált!

Segítség: Számoljuk ki a δS variációt $\delta x(t)$ -ben lineáris rendig, majd végezzünk parciális integrálást!

3. Feladat (10p). (a) Válasszuk a gömbi inga esetén általánosított koordinátáknak az x, y koordinátákat. Ezekkel fejezzük ki z -t, majd írjuk fel a gömbi inga Lagrange-függvényét, és mozgásegyenletét!

(b) A mozgásegyenleteket x -ben, y -ban és a fellépő deriváltjaikban linearizálva ellenőrizzük, hogy visszakapjuk-e a gyakorlaton kis kitérésekre felírt egyenleteket!